

Militaire interventie in Libië alleen mét Libiërs

Dieuwertje Kuijpers en Rena Netjes

Onlangs werd bekend dat naast de Amerikaanse, Franse en Italiaanse regering ook de Nederlandse een bijdrage aan een militaire interventie in Libië overweegt. Hoewel de onderliggende reden, het bestrijden van IS en het veilig stellen van olievelden, legitiem is, zijn de kansen op een herhaling van 2011 te groot. Zolang er niet aan twee randvoorwaarden wordt voldaan, namelijk het bewaken van de grenzen en mét lokale troepen, is elke militaire poging in Libië gedoemd te mislukken.

De strijd tegen IS laat zich samenvatten in wat de Amerikanen noemen de “light footprint”-benadering. Door de vijand te ontwrichten met luchtaanvallen krijgen pro-westerse militieën de kans om door te stoten op de grond en is tegelijkertijd het risico op het verlies van Amerikaanse levens nihil. Hoewel president Obama, ook in zijn laatste speech van 18 december, steevast benadrukt op de goede weg te zitten, zijn er ondertussen in Washington twijfels ontstaan over de effectiviteit van deze aanpak. De interventie in Irak en Syrië kost de Amerikaanse belastingbetaler tien miljoen dollar per dag terwijl de missie maar mondjesmaat effectief lijkt. De acht IS-kopstukken (waaronder Jihadi John) die zijn uitgeschakeld, zijn alle acht alweer vervangen. Een politieke oplossing lijkt nog mijlenver weg: de VS en de VN lijken (tot grote verbazing van de Syrische oppositie, maar ook bondgenoten Turkije en Saoedi-Arabië) het dwarsliggen van Rusland, dat sinds Genève-III de bombardementen op anti-Assad militieën heeft opgevoerd, zelfs te accepteren. Ondertussen krijgt IS steeds meer voet aan Afghaanse en nu ook Libische grond.

Toch is het ook hier zaak het aandeel van IS in het Libische conflict niet te overschatten. Zeker, het aantal vechters wordt inmiddels geschat op 6.000 en IS rekruteert momenteel ingenieurs in de hoop toekomstige olievelden te kunnen exploiteren. Net zoals in Syrië en Irak draait het conflict ook om wie

uiteindelijk controle over de olie kan krijgen. In Libië heeft IS simpelweg niet de capaciteit om zelf de olie te beheren en zal de organisatie de olie waarschijnlijk vernietigen: als zij het niet kunnen hebben, dan niemand. Reden? IS heeft momenteel weinig kans om vanuit de kuststrook bij Sirte (niet geheel toevallig thuisbasis van Khadafi's stam) door te stoten naar de meer stedelijke gebieden, die toch belangrijk zullen zijn in het op poten zetten van een infrastructuur om de olie het land uit te smokkelen. Juist controle over dit soort smokkelroutes is tegelijkertijd de achilleshiel van een toekomstige militaire interventie.

Een westerse militaire interventie kan alleen succesvol zijn op twee voorwaarden. Allereerst zullen de grenzen dicht moeten en de olievelden bewaakt moeten worden. Hiervoor is meer nodig dan een paar F16's. Over het dichtmaken van de Libische grenzen wordt al sinds 2011 gesproken, zo beloofde Frankrijk in december 2011 de Libiërs hulp. In de praktijk is hier maar weinig van terecht gekomen. Om de poreuze woestijngrenzen van ruim 4.000 kilometer lang te bewaken had de EU in 2013 slechts 100 soldaten over. Ondertussen weten radicale jongeren voornamelijk uit Tunesië hun weg naar Libië te vinden alwaar zij verder radicaliseren, of zichzelf opblazen. Tunesië is nu begonnen met de bouw van een muur, volgens de meer cynische Libiër om ervoor te

zorgen dat de Tunesische jongeren vooral in Libië blijven. Grondtroepen zijn nodig. Niet alleen om de doorstoot te kunnen maken op de grond tijdens eventuele luchtaanvallen, maar eveneens om de poreuze Libische grens te bewaken.

Wat ons brengt op de tweede voorwaarde: de coalitie dient zich te verzekeren van grondtroepen door middel van lokale steun, en moet deze niet zelf sturen. Het Libische leger en pro-westerse milities laten bij herhaling weten dat de Libische bevolking absoluut niet zit te wachten op westerse grondtroepen. Zo uitte de Libische kolonel Ahmed Bani zijn frustratie tegen ons: het Westen levert allerlei duur materieel aan buurland Egypte, terwijl Libië IS moet bestrijden met oud spul. "Als het Westen grondtroepen stuurt, dan zal het niet alleen IS tegenover zich vinden maar het gehele Libische volk".

Dit wil niet zeggen dat een Libische samenwerking tussen anti-IS milities (zoals de Petroleum Facilities Guards, de Misrata en de LNA in Benghazi) onmogelijk is, zoals Mattio Taolda (Libië expert van de *European Council on Foreign Relations*) opperde. De VN onderhandelt al anderhalf jaar met de twee regeringen, die het al een jaar niet eens kunnen worden over een grondwet. Maar vertraging wordt niet alleen door de Libiërs veroorzaakt. Uit emails bleek dat de VN-afgezet voor Libië, Bernardino Leon, afgelopen zomer heeft onder-

handeld met de Emiraten voor een baantje van 40.000 euro per maand. Hij zou dan wel een kant moeten kiezen in de burgeroorlog die hij als VN-afgezet zou moeten beëindigen. Afgelopen week probeerde buurland Egypte de kandidaatstelling van de Libische minister van Defensie openlijk (en schaamteloos) te frustreren. Indien het Westen een serieuze bijdrage op redelijke termijn wil leveren, zal het er alles aan moeten doen om de samenwerking op de grond te faciliteren, zónder te forceren.

Kortom: als de westerse landen de strijd tegen IS serieus nemen, dienen zij ook serieus te luisteren naar de wensen van Libië en de grondtroepen achterwege te laten. Anders zou het medicijn nog wel eens erger dan de kwaal kunnen zijn.

Dieuwertje Kuijpers is promovenda aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Zij onderzoekt waarom sommige regeringen electoraal gezien risicovolle besluiten nemen door militair te interveniëren, en andere niet. Rena Netjes is journalist.

Wilt u reageren?

Mail de redactie: redactie@atlcom.nl.